

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Історія економічних вчень”.....	4
Зміст дисципліни “Історія економічних вчень”.....	4
Плани семінарських занять.....	9
Теми рефератів.....	12
Питання для самоконтролю.....	14
Список літератури.....	17

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. І. Моевська*
Комп'ютерне верстання *О. М. Рибачук*

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЧЕНЬ”
(для молодших спеціалістів)

Зам. № ВКЦ-2839

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Наклад 100 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*

Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Підготовлено старшим викладачем Економіко-правового технікуму при МАУП *Є. В. Пророченко*

Затверджено на засіданні циклової комісії менеджменту (організація виробництва) Деснянського економіко-правового технікуму при МАУП (протокол № 1 від 30.08.06)

Перезатверджено на засіданні циклової комісії організації виробництва (протокол № 8 від 20.05.11)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Пророченко Є. В. Навчальна програма дисципліни “Історія економічних вчень” (для молодших спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Історія економічних вчень”, плани семінарських занять, теми рефератів, питання для самоконтролю, а також список літератури.

19. *Маршалл А.* Принципы экономической науки: В 3 т.: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1993.
20. *Нобелевские лауреаты по экономике.* — М., 1997.
21. *Новая* постиндустриальная волна на Западе: Антология. — М., 1999.
22. *Норт Д.* Институции, институційна зміна та функціонування економіки: Пер. з англ. — К.: Основи, 2000.
23. *Ойкен В.* Основные принципы экономической политики: Пер. с нем. — М.: Прогресс, 1995.
24. *Осадчая И. М.* Консерватизм против реформизма: две тенденции в буржуазной политэкономии. — М.: Мысль, 1984.
25. *Пигу А.* Экономическая теория благосостояния: В 2т. — М., 1985.
26. *Селигмен Б.* Основные течения современной экономической мысли: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1968.
27. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов / Отв. ред. Л. И. Абалкин. — М.: Наука, 1993.
28. *Современная* экономическая мысль: Пер. с англ. / Под общ. ред. В. С. Афанасьева, Р. М. Зотова. — М.: Прогресс, 1981.
29. *Соціальне* ринкове господарство: Навч. посіб / В. Г. Бодров, А. І. Кредісов (ред.), П. М. Леоненко. — К.: Либідь, 1995.
30. *Туган-Барановський М.* Політична економія: Курс популярний. — К.: 1994.
31. *Українська* економічна думка: Хрестоматія. — К., 1998.
32. *Уоскин В. М.* “Денежный мир” Милтона Фридмена. — М., 1989.
33. *Хайек Ф. А.* Дорога к рабству. — М., 1992.
34. *Хансен З.* Экономические циклы и национальный доход: Пер. с англ. — М.: Изд-во иностр. лит., 1959.
35. *Харрод Р. К.* Теории экономической динамики: Пер. с англ. — М.: Изд-во иностр. лит., 1959.
36. *Хикс Дж.* Стоимость и капитал: Пер. с англ. / Под общ. ред. Р. М. Зотова. — М.: Прогресс, 1993.
37. *Шумпетер Й. А.* Теория экономического развития. — М., 1992.
38. *Эрхард Л.* Полвека размышлений: Речи и статьи: Пер. с нем. — М., 1992.

17. Юхименко П. І., Леоненко П. М. Історія економічних учень: Навч. посіб. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2001.
18. Ядгаров Я. С. История экономических учений: Учебник для вузов. — 3-е изд. — М.: ИНФРА-М, 1999.

Додаткова

1. Автономов В. С. Модель человека в экономической науке.— СПб., 1993.
2. Аникин А. В. Юность науки: жизнь и идеи мыслителей-экономистов до Маркса. — М.: Политиздат, 1985.
3. Антология экономической классики: В 2 т. — М., 1993.
4. Бартенев С. А. История экономических учений в вопросах и ответах. — М.: Юрист, 1998.
5. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ. — М.: Дело ЛТД, 1994.
6. Бодров В. Г. Современный экономический консерватизм: переоценка ценностей или повторение прошлого? — К.: Лыбидь, 1990.
7. Браунинг П. Современные экономические теории — буржуазные концепции: Сокр. пер. с англ. — М., 1987.
8. Веблен Т. Теория праздного класса. — М., 1984.
9. Гальчинский А. С. К. Маркс и развитие экономической мысли Запада. — М.: Экономика, 1990.
10. Гелбрейт Дж. К. Экономические теории и цели общества. — М.: Мысль, 1979.
11. Горкіна Л. П. Нариси з історії політичної економії в Україні. — К.: Наук. думка, 1994.
12. Жамс З. История экономической мысли XX века: Пер. с фр. — М.: Изд-во иностр лит., 1959.
13. Злупко С. М. Туган-Барановський М. Український економіст світової слави. — Львів, 1993.
14. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1978.
15. Кларк Дж. Б. Распределение богатства. — М., 1992.
16. Коуз Р. Фирма, рынок и право. — М., 1993.
17. Макконелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы, политика. — К.: Хагар-Демос, 1993. — Гл. 18, 19.
18. Маркс К. Капитал. Т. 1–3 // К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч. — 2-е изд. — М., 1960. — Т. 23–25. — Ч. 1, 2.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета навчальної дисципліни — ознайомити студентів з історією економічних вчень як необхідною умовою опанування здобутків світової та вітчизняної економічних наук, розглянути економічні погляди у взаємозв'язку з історичними та політичними подіями.

Завдання дисципліни полягає у вивченні економічних вчень як найвищої наукової цінності, що являє собою економічні закономірності розвитку життєвих основ суспільства, історичне становлення і розвиток продуктивних сил і виробничих відносин.

Змістові модулі. Зміст дисципліни складається із чотирьох органічно пов'язаних між собою модулів. У першому модулі розглядається предмет, метод і структура курсу та економічна думка доринкової епохи. У другому модулі — класична школа економічної науки та її альтернатива. У третьому модулі — економічна думка другої половини ХІХ ст. — початку ХХ ст. У четвертому модулі — економічні теорії ХХ ст.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна є синтезом історії та економіки. Забезпечує історико-економічне пізнання з розвитком економічних знань у цілому. Як джерело фактичного матеріалу для всіх економічних наук вона допомагає у вивченні економічної теорії, економіки підприємства, сільського господарства, фінансів, грошового обігу тощо. Галузеві та функціональні економічні науки без обґрунтування історико-економічними дослідженнями втрачають власний теоретичний рівень.

Існує тісний зв'язок історії господарства з історичними науками, насамперед із загальною історією, в якій певна увага приділяється й історії економіки. У свою чергу історія економічних вчень не може обминути найважливіші події загальної історії, оскільки зрозуміти економічний розвиток суспільства без опанування ідеології, політики та інших факторів неможливо.

Історія економічних вчень обов'язково передбачає вивчення внутрішньої і зовнішньої політики держави, суспільних рухів, війн, національних і етнографічних особливостей, законів, релігійних культур, науки і мистецтва тощо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЧЕНЬ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Предмет та економічна думка доринкової епохи Економічна думка доринкової епохи
2	Змістовий модуль II. Класична школа економічної науки та її альтернативи Класична школа економічної науки Економічне вчення фізіократів Третій етап розвитку класичної політичної економії
3	
4	
5	Змістовий модуль III. Економічна думка другої половини XIX – початку XX ст. Четвертий етап розвитку класичної політичної економії Виникнення та розвиток неокласичної економічної теорії Неокласична теорія англо-американської школи Розвиток економічної думки в Росії та Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.
6	
7	
8	
9	Змістовий модуль IV. Економічні теорії XX ст. Американський інституціоналізм 20-х років XX ст. на післявоєнний соціально-інституціональний напрям Кейнсіанський напрям економічної думки Економічні теорії європейського неолібералізму
10	
11	
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЧЕНЬ”

Змістовий модуль I. Предмет та економічна думка доринкової епохи

Тема 1. Економічна думка доринкової епохи

Етапи становлення економічної думки. Методологія історії економічних вчень. Хвилеподібний характер розвитку економіки та

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Агапов И. И. История экономических учений: Курс лекций. — М., 1997.
2. Бартенев С. А. Экономические теории и школы (история и современность): Курс лекций. — М.: БЕК, 1996.
3. *Всемирная история экономической мысли*: В 6 т. / МГУ им. М. В. Ломоносова; Редкол.: В. Н. Черковец (гл. ред.) и др. — М.: Мысль, 1987–1997.
4. Жид Ш., Рист Ш. История экономических учений: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1995.
5. *История экономических учений*: Учеб. пособие / Под ред. В. А. Жамина, Е. Г. Василевского. — М.: Изд-во МГУ, 1989. — Ч. 1
6. *История экономических учений*: Учеб. пособие / Под ред. А. Г. Худокормова. — М.: Изд-во МГУ, 1994, — Ч. II.
7. *История экономических учений*: (современный этап) / Под общ. ред. А. Г. Худокормова. — М.: ИНФРА-М, 1998.
8. *Історія економічної думки*: Навч. посіб./ За ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. — К., 1996.
9. Костюк В. Н. История экономических учений: Учеб. пособие. — М.: Центр, 1997.
10. Кушнір В. С. Історія економічних вчень: Навч. посіб. — Харків: Еспада, 2004.
11. Майбурд Е. М. Введение в историю экономической мысли. От пророков до профессоров. — М.: Дело; Вита-Пресс, 1996.
12. Мешко І. М. Історія економічних вчень: Основні течії західно-європейської та американської економічної думки: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1994.
13. Негіши Т. История экономической теории: Учебник. — М.: АО “Аспект Прес”, 1995.
14. Несторенко О. П. Історія економічних вчень: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2005.
15. Титова Н. Е. История экономических учений: Курс лекций. — М.: Владос, 1997.
16. Черкашина Н. К. Економічна історія: Навч. посіб. — К., 2002.

58. Дж. Кейнс як засновник макроекономіки та теорії державного регулювання економіки.
59. Основні проблеми праці Дж. Кейнса “Загальна теорія зайнятості, відсотка та грошей” (1936).
60. Кейнсіанська теоретична революція 30-х років ХХ ст.
61. Розвиток ідей класичної школи економічної науки у першій половині ХІХ ст.
62. Маржинальна теорія К. Менгера.
63. Маржинальне вчення О. Бем-Баверка.
64. Вчення Ф. Візера.
65. Маржинальні концепції В. Джевонса.
66. Неокласичне вчення А. Маршалла.
67. Неокласичне вчення Дж. Кларка.
68. Теорія економічного розподілу за Кларком.
69. Закон граничної продуктивності за Кларком.
70. Економічні ідеї М. Туган-Барановського та їх сучасне значення.
71. Економічні теорії неолібералізму (загальна характеристика).
72. А. Сміт як ідеолог системи вільного підприємництва та ліберальної економічної політики.
73. Концепція мультиплікатора Дж. Кейнса.
74. Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена.
75. Основні економічні ідеї фізіократичної школи у Франції (Ф. Кене, А. Тюрго).
76. Загальна характеристика американського інституціоналізму.
77. Кон’юнктурно-статистичний (емпіричний) інституціоналізм У. Мітчелла.
78. Модель загальної економічної рівноваги Л. Вальраса.
79. Альтернативні напрями в класичній економічній школі.
80. Вчення соціалістів-утопістів.
81. Католицька школа кантоністів.
82. Вчення та економічні погляди Б. Франкліна.
83. Економічні погляди Дж. Лока.
84. Економічне вчення Д. Норса.
85. Економічне вчення Д. Юма.
86. Вчення фізіократів.
87. Економічне вчення Т. Мальтуса.
88. Неокласичний напрям сучасної економічної думки.
89. Теорії монополістичної конкуренції Е. Х. Чемберлена.
90. Концепції сучасної економічної думки.

економічної думки. Основні функції історії економічних вчень. Місце історії економічних вчень у системі економічних наук. Структура курсу історії економічних вчень. Особливості східного рабства та їх відображення в економічній думці. Відображення проблем становлення і розвитку рабовласництва. Економічні погляди Ксенофонта. Натурально-господарська концепція Платона, внесок Аристотеля в економічну науку. Особливості економічних поглядів давньоримських вчених.

Економічна характеристика епохи середньовіччя (феодалізму): економічна думка Сходу, Європи та обґрунтування металістичної теорії грошей.

Економічна думка феодальної Росії та України.

Етапи еволюції меркантилізму, його історичне місце та сучасне значення.

Огляд літератури.

Література [1–9; 12–14; 16]

Змістовий модуль II. Класична школа економічної науки та її альтернативи

Тема 2. Класична школа економічної науки

Історико-економічні умови виникнення класичної школи політичної економії. Загальна характеристика та основні етапи еволюції. Різноманітність підходів до періодизації класичної школи. Економічні погляди засновників класичної школи в Англії та Франції: В. Петті, П. Буагільбера.

Література [1–4; 6–8; 10–13; 16]

Тема 3. Економічне вчення фізіократів

Виникнення фізіократичної школи у Франції. Основні економічні ідеї фізіократизму: природний порядок та закони виробництва, абсолютизація аграрного сектору, класовий поділ суспільства, вчення про капітал. Особливості економічних поглядів А. Тюрго. Економічна система А. Сміта як теоретика економічного лібералізму.

Література [1–5; 7–9; 11; 13; 15–17]

Тема 4. Третій етап розвитку класичної політичної економії

Розвиток класичних поглядів у першій половині XIX ст. Осмислення нових історичних умов покоління “смітіанців”. Закон народонаселення Т. Мальтуса та його значення. Теорія трьох факторів виробництва Ж. Сея і відмова від трудової теорії вартості. Теорія недоспоживання і криз перевиробництва С. Сімонді. Економічна система Д. Рікардо. Протиставлення сфер виробництва і розподілу.

Альтернативи класичній школі політичної економії. Економічні погляди Ф. Ліста, Б. Гільдебранда, С. Сімонді. Економічні ідеї утопічного соціалізму: соціально-економічні вчення А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена. Економічні погляди соціалістів-рікардіанців.

Література [1–7; 9; 10; 12–16]

Змістовий модуль III. Економічна думка другої половини XIX – початку XX ст.

Тема 5. Четвертий етап розвитку класичної політичної економії

Соціально-економічні умови виникнення марксизму. Філософські основи марксистського вчення: поєднання матеріалізму і діалектики. Розробка теорії трудової вартості. Двоїстий характер праці, втіленої в товар, поняття “робочої сили”, теорія додаткової вартості, концепція “перетворених форм” – прибутку, ренти, процента, основний економічний закон капіталізму, капіталістичне нагромадження та його соціально-економічні наслідки, вчення про капітал, кругообіг капіталу, визначення умов простого і розширеного відтворення. Історичне значення марксизму та його сучасне оцінювання.

Економічні теорії західноєвропейської соціал-демократії. Критичний аналіз марксистського економічного вчення. Виникнення і соціально-економічні джерела ревізійнізму Е. Бернштейна (1850–1932), ідейна еволюція К. Каутського (1854–1938) та Р. Гільфердінга (1877–1941). Подальша еволюція соціал-демократичних концепцій, розвиток соціал-демократії у міжвоєнний і післявоєнний період.

Консервативне крило “катедер-соціалізму” на чолі з Г. Шмоллером (1838–1917), ліберально-реформістський напрям Л. Brentano (1848–1931).

Економічні погляди М. Вебера (1864–1920) і В. Зомбарта (1863–1941).

29. Характеристика неокейнсіанських моделей економічної динаміки і економічного зростання.
30. Економічне вчення Д. Рікардо.
31. Теорія раціональних очікувань і “нова класична макроекономіка”.
32. Німецький неолібералізм та розвиток теорії соціального ринкового господарства.
33. Економічна теорія пропозиції: ідейно-теоретичні джерела і практичне значення.
34. Своєрідність економічних ідей Т. Мальтуса.
35. Економічні погляди Ж. Сея та їх сучасне значення.
36. Економічне вчення С. Сімонді: завершення формування класичної школи у Франції.
37. Макроекономічна модель Дж. Кейнса.
38. Соціальний напрям в економічній науці.
39. Еволюція класичної політекономії, економічні погляди Дж. Мілла.
40. Післявоєнні соціально-інституціональні концепції.
41. Німецька історична школа: умови виникнення та особливості методології.
42. Критика економічних основ капіталізму С. Сімонді.
43. Критика економічних основ капіталізму П. Прудон.
44. Економічна система К. Маркса.
45. Неокейнсіанські теорії економічної динаміки та економічного зростання.
46. Монетаризм М. Фрідмена як панівна концепція нової неокласики.
47. Основні ідеї та висновки у праці К. Маркса “Капітал” .
48. Своєрідність теорії раціональних очікувань.
49. Післявоєнний німецький неолібералізм і розвиток концепції соціального ринкового господарства.
50. Сучасний неінституціоналізм теорії прав власності.
51. Сучасний неінституціоналізм теорії трансакційних витрат.
52. Теоретичне значення і практичне застосування монетаризму та економічної теорії пропозиції.
53. Кейнсіанство і монетаризм, порівняльна характеристика.
54. Теоретичні обґрунтування Джона Мак-Куллоха.
55. Сутність нового класичного відродження у 60–80-х роках XIX ст.
56. Альтернативи класичної політекономії, загальна характеристика.
57. Економічна система Дж. Мілла як завершальний етап класичної політекономії.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, завдання та методологія курсу “Історія економічних вчень”.
2. Австрійська школа маржиналізму та розвиток теорій граничної корисності.
3. Економічні ідеї західноєвропейської соціал-демократії.
4. Економічні ідеї античного світу (Стародавня Греція і Стародавній Рим).
5. Економічні ідеї Кембриджської школи маржиналізму.
6. Порівняльна характеристика ревізіонізму Е. Бернштейна.
7. Порівняльна характеристика ревізіонізму та теорій К. Каутського.
8. Порівняльна характеристика ревізіонізму та теорії Р. Гільфердинга.
9. Історичні умови, виникнення та основні риси меркантилізму.
10. Математична школа в політекономії: предмет дослідження і особливості методології.
11. Альтернативи раннього меркантилізму.
12. Альтернативи пізнього меркантилізму.
13. Спільні риси та відмінності раннього та пізнього меркантилізму.
14. Лозаннська школа маржиналізму: виникнення та розвиток.
15. Умови виникнення та методологія класичної школи економічної науки.
16. Основні теоретичні ідеї розвитку класичної школи політичної економії.
17. Основні етапи розвитку класичної школи політичної економії.
18. Характеристика економічних ідей засновника класичної економічної науки В. Петті (Англія).
19. Характеристика економічних ідей засновника класичної економічної науки П. Бугаільбера (Франція).
20. Загальна характеристика американського інституціоналізму.
21. Сучасний неінституціоналізм: економічні погляди Р. Коуза.
22. “Економічна таблиця” Ф. Кене та її теоретичне значення.
23. Економічна система А. Сміта.
24. Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Коммонза.
25. Економічна думка Стародавньої Греції.
26. Економічна думка Стародавнього Риму.
27. Модель загальної ринкової рівноваги Л. Вальраса.
28. Модель загальної ринкової рівноваги і оптимум В. Парето.

Дослідження всесвітньої економічної історії і пошук “духу капіталізму”. Реакційність пізніх праць В. Зомбарта.

Література [1; 2; 4–10; 12–14; 16; 17]

Тема 6. Виникнення та розвиток неокласичної економічної теорії

Умови виникнення маржиналізму. Методологічні основи маржинальної революції. Економічні погляди Й. фон Тюнена, Г. Госсена, Ж. Дюпої, А. Курно як передвісників маржиналізму.

Австрійська школа граничної корисності і започаткування суб’єктивної школи політекономії. Економічні погляди К. Менгера (1840–1921), Ф. Візера (1851–1926), О. Бем-Баверка (1851–1914).

Вивчення психологічних мотивів індивідуальної економічної поведінки. Цінність і корисність. Причинно-наслідковий аналіз і метод робінзонад.

Література [1–9; 11; 12; 14–17]

Тема 7. Неокласична теорія англо-американської школи

Кембриджська школа маржиналізму і започаткування неокласичного напрямку. Економічні погляди В. Джевонса (1835–1882): теорія корисності, визначення пропозиції праці. Економічні ідеї Ф. Еджворта (1845–1926). Нові економічні поняття і категорії А. Маршалла (1842–1924). Започаткування теорії добробуту.

Недосконалість ринку, зовнішні ефекти й необхідність державного втручання у працях А. Пігу (1877–1959).

Розвиток американської школи маржиналізму. Проблеми виробництва і розподілу у працях Дж. Кларка (1847–1938).

Лозаннська школа маржиналізму і математична школа економічної науки. Модель загальної економічної рівноваги Л. Вальраса (1834–1910). Оптимум В. Парето (1848–1923). Вплив лозаннської школи на подальший розвиток економіко-математичного моделювання.

Сучасне значення маржиналізму і неокласичної економічної теорії.

Література [1–6; 8–10; 12–17]

Тема 8. Розвиток економічної думки в Росії та Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.

Розвиток маржиналізму в Україні. Економічні погляди М. Туган-Барановського (1865–1919), теорема цінності як синтез трудової

теорії вартості та теорії граничної корисності. Критика економічної теорії К. Маркса.

Київська школа політичної економії. Економічні погляди Є. Слуцького (1880–1848) — теорія споживчої поведінки і збалансованого споживчого бюджету, функція корисності. Розвиток економіко-математичних концепцій.

Література [1–7; 9; 11; 13; 15–17]

Змістовий модуль IV. Економічні теорії XX ст.

Тема 9. Американський інституціоналізм 20-х років XX ст. та післявоєнний соціально-інституціональний напрям

Методологічні засади інституціоналізму.

Економічні погляди Т. Веблена (1857–1929) — технологічний детермінізм, домінування психологічних факторів, критика американського капіталізму і монополії.

Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Коммонза (1862–1945) — вирішальна роль права в економічній діяльності, теорія “соціального конфлікту” і “колективних дій”, аналіз економічних угод.

Емпіричний (кон’юнктурно-статистичний) інституціоналізм У. Мітчелла (1874–1948).

Післявоєнний соціально-інституціональний напрям. Економічні погляди Г. Мінза, А. Берлі, Дж. Гелбрейта, Д. Белла.

Сучасний неоінституціоналізм. Методологічні особливості і структура нової інституціональної теорії. Економічні погляди Р. Коуза, О. Вільямсона. Нова економічна історія Д. Норта.

Література [1; 2; 4–9; 11–17]

Тема 10. Кейнсіанський напрям економічної думки

Радикальна зміна методологічних основ економічного дослідження. Криза класичної і неокласичної моделей регулювання економіки. Макроекономічний аналіз і теорія державного регулювання. Економічна думка Дж. Кейнса (1883–1946) — макроекономічна модель, теоретичний аналіз споживання, заощадження та інвестицій, модель економічної політики.

Неокейнсіанство, його методологічні особливості. Моделі економічного зростання Р. Харрода і Є. Домара. Механізм взаємодії мультиплікатора і акселератора та принципи державного регулювання Е. Хансена.

Змістовий модуль III. Економічна думка другої половини XIX — початку XX ст.

1. Ранні праці К. Маркса та значення викладених у них поглядів.
2. Загальна характеристика “Капіталу” К. Маркса.
3. Порівняльна характеристика економічних поглядів К. Каутського та Р. Гільфердінга.
4. Ідейна неоднорідність молодого історичного школи “катедер-соціалізму”.
5. М. Вебер: соціологічні й економічні дослідження історичного розвитку.
6. Економічні ідеї передвісників маржиналізму Й. фон Тонена, Г. Госсена, А. Курно.
7. Психологічна теорія відсотка О. Бем-Баверка.
8. Економічні погляди В. Джевонса і започаткування англійського маржиналізму.
9. Основні проблеми праці А. Маршалла “Принципи економічної теорії” (1890).
10. Внесок А. Пігу у розвиток економічної теорії добробуту.
11. Економічні ідеї українських економістів: І. Вернадського, М. Бунге, М. Зібера, Р. Оржецького.

Змістовий модуль IV. Економічні теорії XX ст.

1. Теорії трансформації капіталізму і технократичні концепції суспільства.
2. Теорія трансакційних витрат Р. Коуза та О. Вільямсона.
3. Нова економічна історія та концепція інституційних змін Д. Норта.
4. Основні проблеми праці Дж. Кейнса “Загальна теорія зайнятості, процента та грошей” (1936).
5. Особливості економічних ідей лівого кейнсіанства.
6. Еволюція ліберальних економічних ідей у XIX–XX ст.
7. Англійський і німецький неолибералізм: спільне та відмінне.
8. Теорія монетаризму і економіки пропозиції як обґрунтування економічної політики Р. Рейгана у США та М. Тетчер у Великій Британії.
9. Основні постулати “нової класичної макроекономіки”.

6. Концепція економіки пропозиції: теоретичне та прикладне значення.
7. Своєрідність теорії раціональних очікувань.
Література [2; 5–7; 9; 11; 13; 16; 17]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Змістовий модуль I. Предмет та економічна думка доринкової епохи

1. Економічні ідеї давньогрецьких філософів Ксенофонта, Платона, Аристотеля.
2. Порівняльна характеристика економічних концепцій Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
3. Релігійна спрямованість економічного вчення Фоми Аквінського.
4. Особливості розвитку ідей меркантилізму в західноєвропейських країнах (Англія, Франція, Італія, Іспанія).
5. Поширення ідей меркантилізму в Росії та Україні.
6. Порівняльна характеристика основних ідей меркантилізму та класичної школи.
7. Спільні риси та відмінності економічних поглядів В. Петті та П. Буагільбера – засновників класичної політекономії в Англії та Франції.

Змістовий модуль II. Класична школа економічної науки та її альтернативи

1. “Економічна таблиця” Ф. Кене та її економічне значення.
2. Економічні ідеї А. Тюрго: продовження та заперечення фізіократів.
3. Інтелектуальна біографія А. Сміта.
4. А. Сміт як засновник цілісної системи економічної науки.
5. Розвиток класичної школи політекономії у першій половині XIX ст.: основні напрями теоретичних пошуків.
6. Інтелектуальна біографія Д. Рікардо.
7. Ідея соціального реформізму Дж. Мілла та її сучасне значення.
8. Порівняльна характеристика економічних поглядів С. Сісмонді та П. Прудона.

Ліве кейнсіанство та посткейнсіанство. Крива А. Філіпса.
Криза кейнсіанської теорії та концепції державного регулювання у 70-х роках XX ст. Історичне значення кейнсіанства в системі економічної науки.

Література [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10; 12–15; 17]

Тема 11. Економічні теорії європейського неолибералізму

Відродження економічного лібералізму у працях Ф. фон Хайєка (1900–1992). Концепція спонтанного ринкового порядку. Внесок Ф. фон Хайєка в теорію цін, капіталу, економічного циклу. Розробка принципів монетарної політики. Критика соціалізму та центрально керованих економік.

Відмінності англійського та європейського неолибералізму.

Еволюція теорій неолибералізму в Німеччині. Особливості та етапи становлення німецького ордолибералізму. Основні групи німецьких неолибералів. Теорія і політика ладу. Економічна система В. Ойкена (1891–1950). Економічна теорія Л. Ерхардома та її значення.

Література [1; 2; 5–7; 9; 11; 12; 14–17]

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Предмет та економічна думка доринкової економіки

Семінар 1. Економічна думка стародавнього світу та епохи середньовіччя

1. Предметне вивчення курсу як синтезу наук.
2. Економічна думка перших цивілізацій.
3. Економічна думка античного світу, характеристика основних філософсько-економічних концепцій Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
4. Економічна думка західноєвропейського середньовіччя.
5. Історико-економічні передумови виникнення меркантилізму.
6. Основні риси теорії та практики меркантилізму.
7. Етапи розвитку меркантилістської доктрини.
8. Значення ідей меркантилізму для сучасної економічної науки.
9. Історичні передумови виникнення класичної школи політичної економії.

Література [2; 3; 5; 7–10; 16; 17]

Змістовий модуль II. Класична школа економічної науки та її альтернативи.

Семінар 2. Економічне вчення фізіократів

1. Зародження фізіократичної школи у Франції.
2. Основні економічні ідеї фізіократичної школи.
3. Економічні погляди Ф. Кене та А.Тюрго.
4. Внесок А. Сміта у формування теорії економічного лібералізму.
5. Економічна система А. Сміта.
6. Сучасне значення смітганської економічної теорії.
7. Розвиток класичних поглядів у першій половині XIX ст.
8. Альтернативи класичній школі політичної економії.

Література [1; 3–7; 10; 11; 14; 17]

Змістовий модуль III. Економічна думка другої половини XIX ст. – початку XX ст.

Семінар 3. Економічні теорії західноєвропейської соціал-демократії

1. Історичні умови виникнення та ідейні джерела марксизму.
2. Економічне вчення К. Маркса. Історичне місце марксистської економічної теорії та її подальший розвиток.
3. Історико-економічні передумови виникнення соціал-демократичних теорій.
4. Ревізіонізм Е. Бернштейна як панівна теорія західноєвропейської соціал-демократії.
5. Економічні погляди К. Каутського та Р. Гільфердінга.

Література [2; 3; 5; 7; 8; 10; 14; 16; 17]

Семінар 4. Нова історична школа та соціальний напрям

1. Нова історична школа у Німеччині.
2. Соціальний напрям у політичній економії: формування і розвиток.
3. Новітня історична школа: М. Вебер і В. Зомбарт.
4. Маржинальна революція: умови виникнення і методологічні основи.
5. Австрійська школа граничної корисності як перше маржиналістське теоретичне угруповання.
6. Економічні погляди К. Менгера, Ф. Візера, О. Бем-Баверка.

Література [1; 3–6; 9; 11; 14; 16]

Семінар 5. Школи маржиналізму і започаткування неокласичного напрямку

1. А. Маршалл — лідер кембриджської школи маржиналізму і основоположник неокласичного напрямку.
2. Мікроекономічний підхід і теорія ціноутворення А. Маршалла.
3. Американська школа маржиналізму Дж. Кларка і розвиток теорії граничної продуктивності.
4. Лозаннська школа маржиналізму: модель загальної економічної рівноваги Л. Вальраса і оптимум В. Парето.
5. Київська школа політичної економії.
6. Економічні погляди М. Туган-Барановського.
7. Розвиток економіко-математичних концепцій Є. Слуцьким.

Література [2–8; 11; 15; 17]

Змістовий модуль IV. Економічні теорії XX ст.

Семінар 6. Американський інституціоналізм 20-х років XX ст.

1. Методологічні засади та ідейні джерела американського інституціоналізму.
2. Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена. Критика ортодоксії.
3. Пріоритет правових відносин в економічній концепції Дж. Коммонза.
4. Емпіричний (кон'юнктурно-статистичний) інституціоналізм У. Мітчелла.
5. Розвиток соціально-інституціонального напрямку економічної науки в післявоєнний період.
6. Методологічні особливості і структура сучасного неінституціоналізму.

Література [1; 4–9; 11; 14; 15]

Семінар 7. Економічні теорії європейського неолібералізму

1. Відродження економічного лібералізму; економічні погляди Ф. фон Хайєка.
2. Німецький ордолібералізм: зародження і розвиток.
3. Економічне вчення В. Ойкена. Типологізація економічних систем.
4. Нове неокласичне відродження: причини та сутність.
5. Монетаризм як провідний напрям сучасного економічного консерватизму. Економічні погляди М. Фрідмена.